

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

יום הכיפורים תשס"ג 17 סיון ה'תשס"ג

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: טהרת יום הכיפורים בחינת לעתיד לבוא

יחזור לו החיים... (וזה) אי-אפשר רק על-ידי עולם העליון".
עכ"ל.

נמצא, כי יום הכיפורים יש בו בחינה של העולם העליון. והדברים יתבארו על פי מה שכתב הגאון רבי אייזיק חבר זצ"ל בספרו שיח יצחק, שכתב הכפרה של יום הכיפורים הוא מעין הבחינה שבה יטהר הקב"ה את ישראל לעתיד לבוא, שיום הכיפורים הוא יום אחד בשנה שהוא מעין בחינת עולם הבא, שבו אדם מישראל מתנתק מכל מערכות החיים הגשמיים, והקב"ה משפיע בו כוח טהרה המטהר כל אחד מישראל מחטאותיו, כמו שיטהר הקב"ה את ישראל לעתיד לבוא.

וזה מבואר בלשון המשנה ביומא (פה.): אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל מי מטהר אתכם, הוי אומר אביכם שבשמים, שנאמר "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם". והמשנה מביאה כלפי כפרת יום הכיפורים שבו הקב"ה מטהר את ישראל, את הפסוק של "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם", פסוק המדבר על לעתיד לבוא באחרית הימים, ומפורש בזה שהטהרה של יום הכיפורים היא כעין הטהרה שיטהר הקב"ה לעתיד לבוא.

מעתה נבאר את ענין המספר "שמונה", הגמרא בערכין (יג): אומרת, כי בכינור שהיה בבית המקדש היו שבעה נימים. וכמו שנאמר (תהילים ט"ז, י"א) "שובע שמחות", ודרשו אל תקרי 'שובע' אלא 'שבע' – על שם אותם שבע נימים. אך לעתיד לבוא בכינורו של משיח יהיו שמונה נימים שנאמר (שם י"ב, א') "למנצח על השמינית" – והיינו על נימה שמינית. ולעולם הבא, יהיה כינור של עשר נימים שנאמר (שם י"ב, ד') "עלי עשור", ואומר (שם לג, ב-ג), "בנבל עשור זמרו לו. שירו לו שיר חדש".

ותמה על כך הרה"ק בעל "דברי ישראל" ממודז'ץ (פרשת מקץ), כי אף בזמננו ישנם כינורות בעלי שמונה נימים שלא לדבר על נבלים וכלי נגינה נוספים שמעיקרם הרי הם בני עשרות נימים, ומה הוא איפוא החידוש הגדול בכינורו של משיח ובנבל המיוחד שיתגלה לעתיד לבוא?

ומבאר ה"דברי ישראל" על פי חכמת המוזיקה עצמה, שבעה תווים המה וכיום מוכרים בשמות הבאים: דו-רה-מי-פה-סו-לה-סי. הם המה יסודות המוזיקה והתווים. ולמעשה משמשים כא-ב של צלילי המוזיקה, כפי שאותיות הא-ב משמשות לקריאה וכתביה. וכאותיות הא-ב שכ"ב הנה – לא יותר ולא פחות, כך תווי המוזיקה – שבעה המה. שבעה קולות יסודיים. ואף כי מאותם שבעה תווים ניתן להפיק צלילים רבים עד בלי מספר – עדיין לעולם נותרים הם אך

שנינו במשנה במסכת יומא (נה.): והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה, שנאמר (אחרי מות ט"ז, י"ד) "ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפורת קדמה ולפני הכפורת יזה שבע פעמים מן הדם באצבעו". וכתב רבינו חננאל: וכל מקום שנאמר "על" הוא למעלה ו"לפני" הוא למטה. ע"כ.

והיינו, מתבאר בתחילת פרשת אחרי מות, שהכהן הגדול ביום הכיפורים היה לוקח משלו פר לחטאת ואיל לעולה, ומבני ישראל לוקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל לעולה. בתחילה לוקח את הפר שלו, ומתוודה עליו על עוונותיו ועל עוונות אנשי ביתו, כדי שיבוא טהור ויכפר על אחרים. ואחר כך מתוודה על אותו פר פעם שניה עליו ועל אחיו הכהנים, וכשלוקח מדם הפר, מזה עליו בקודש הקדשים אחת למעלה ושבע למטה. וכן מדם השעיר שעלה עליו הגורל לה', ג"כ מזה בקודש הקדשים אחת למעלה ושבע למטה. ואחר כך יוצא מקודש הקדשים להיכל, ומזה על הפרוכת שוב אחת למעלה ושבע למטה מדם הפר, ואחת למעלה ושבע למטה מדם השעיר.

מתבאר אם כן, שהיו שמונה הזאות שהיה מזה הכהן הגדול. וכך כתב בספר ולבש הכהן (לגאון רבי פינחס הכהן צוק"ל, לבושים על המסכתות, לבוש למסכת יומא) וז"ל: ויש בה שמונה פרקים כנגד שמונה הזאות אחת למעלה ושבע למטה, וכנגד שמונה בגדים שהיה לובש כהן גדול ביום הכיפורים בעת שיעבוד ויכפר על ישראל שעברו על התורה המכונה בשמונה לשונות: אמרתך, דברך, חקיקך, משפטיך, מצותיך, עדותיך, פקודיך, תורתך, ועיין להרב החיד"א בכסא דוד דף טז. עכ"ל.

ויש להבין מה ענין המספר "שמונה" אצל יום הכיפורים?

מצינו אצל יום-הכיפורים שנאמר בתורה (אחרי מות ט"ז, ל"ד) "חוקת עולם": "והיתה זאת לכם לחוקת עולם, לכפר על בני-ישראל מכל חטאתם, אחת בשנה". חז"ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמ"ד) למדו מהפסוק הזה, שיום-הכיפורים יישאר גם לעתיד לבוא: "כל המועדים עתידין ליבטל, וימי הפורים אינן בטלים לעולם. אמר רבי אלעזר: אף יום-הכיפורים לא ייבטל לעולם, שנאמר והייתה זאת לכם לחוקת עולם".

ומבאר את הדברים המהר"ל מפראג בספרו תפארת ישראל (פרק נ"ג) וז"ל: "כי ענין אלו המועדים הם כמו התחייה, שאחר שהגיעו למיתה יחזרו לחיים כבראשונה. וכן יום-כיפורים שהאדם אשר הוא חוטא ונגזר עליו המיתה –

שבעה תווים. שכן ניטול לדוגמא את התו הראשון 'דו' הרי לתו זה ניתן להפיק קול ראשון, קול שני, קול שלישי ורביעי וכן הלאה עד אין מספר. קולות אלו מכונים בשפה המוזיקלית 'אוקטבות', כאשר לאוקטבות עצמן אין מספר. כל שבעה תווים יוצרים אוקטבה אחת, וממנה ניתן לעלות לאוקטבה גבוהה יותר, ולעוד אחת גבוהה עוד יותר, וכן הלאה והלאה. כאשר אף אם הפה האנושי מגיע לשלב בו אינו מסוגל להפיק צלילים גבוהים יותר, עדיין ניתן על ידי כלי נגינה וכדו', לעלות עוד ועוד אוקטבות.

שבעת הקולות הללו – מסביר בעל "דברי ישראל" הינם שבעה קולות יסודיים בבריאה ונרמזו על ידי דוד המלך במזמור כ"ט שבתהילים: (א) קול ה' על המים. (ב) קול ה' בכח. (ג) קול ה' בהדר. (ד) קול ה' שובר ארזים. (ה) קול ה' חוצב להבות אש. (ו) קול ה' יחיל מדבר. (ז) קול ה' יחולל אילות. שכן אף כאשר הרעמים מרעימים קולם משמים, הרי קולותיהם מצויים בתוך אחד או כמה משבע התווים-הצלילים הידועים לנו, אף כי לרוב עוצמתם – אין לנו יכולת לשער את גובה האוקטבה בה הם נשמעים.

והנה, כיון שהטביע ה' את אדני עולמו על שבעה קולות ותווים, מעתה אין המוח מסוגל להשיג ואין השכל יכול לצייר, צליל שמיני שאינו עליה לאוקטבה גבוהה יותר – אלא כשליבה נוספת לשבע השליבות אותן אנו מכירים באוקטבה מוזיקלית כל שהיא. אך לעתיד לבוא בעת ביאת המשיח, נזכה לשמוע את אותו קול ייחודי – הצליל השמיני אותו יפיק מלך המשיח מכינורו בן שמונת הנימים. אותו צליל השייך לעתיד לבוא לימים בהם אין לנו עתה שמץ השגה ותפיסה.

וחותם ה"דברי ישראל": כי תוספת מרובה על צליל זה, תהא לנו לעתיד לבוא לעולם הבא. שם בעולם שכולו טוב ורוחניות, תהא לנו השגה אף בצליל תשיעי ועשירי – באוקטבות בנות עשרה תווים.

מעתה מתבאר היטב מה השייכות המספר "שמונה" אל יום הכיפורים, כיון שטהרת יום הכיפורים היא בחינת הטהרה שתהא לעתיד לבוא, וזוכים אנו מחמת טהרה זו לעלות ולהשיג למקום גבוה של בחינת מספר "שמונה", שבכל השנה אין אנו יכולים להשיגו.

"להתענג בתענוגים"

להאזין לשיעוריו המרתקים של

הרב איתי חיים בן אהרן שליטא

התקשרו לטלפון שמספרו: 0772618021

השיעורים ערוכים עפ"י נושאים ותתי נושאים: פרשת השבוע, מועדים, תנאים ואמוראים, הלכה, ספר אהבת חסד, ועוד.

מעולה לניצול זמן המתנה/בסיעה/הליכה, ללימוד מענג ומשובב נפש.

לשמיעת שיעורים על יום הכיפורים הקישו שלוחה: 2242

הכניסו המספר לאנשי הקשר שלכם, ותהיו בקשר...

ח' תשרי:

א. כתב בכה"ח (סי' תר"י סק"א): נוהגים הנשים באשכנז לתקן ביום ח' לחודש תשרי הפתילות של נרות יוה"כ ושל נרות המולכים אותם לביהמ"ד להדליקם בשביל יוה"כ, מפני שאותו היום הוא יום ראשון של חנוכה ביהמ"ק ומנהג יפה הוא. בא"י. ואם חל ח' בתשרי בשבת, יש לתקנם ביום ט' משום דבאותו יום אנחנו מתקנים בחינת החיצוניות של יוה"כ באכילה ושתייה וכן בתפילה בכונת "זכרנו לחיים וכו'" כנודע לעובדי ה' בכונה. ולכן גם הפתילות של יוה"כ יש לתקנם באותו יום, ויש לומר: "הנני מתקן פתילות אלו לכבוד יוה"כ". ואם אין פנאי לתקן ביום ט' יש לתקנם ביום ז' תשרי או ביום ו', דדבר זה אינו דין רק חסידות בעלמא.

ח' תשרי – יום י"ג מידות:

בספר אורח לחיים (פר' אמור) הביא בשם המגיד ממעזריטש, שמי שמתענה ביום י"ג מידות, נחשב כהתענה ארבעה ימים רצופים, כי אכילת ערב יו"כ נחשב כאילו התענה שני ימים, כמו שאמרו הז"ל (יומא פא): כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי, ואח"כ כאשר מתענה בעצם יום הקדוש, הוי ארבעה ימים. ואם יתענה גם מליל של לפני שלוש עשרה מידות, הוי ארבעה ימים רצופים עם הלילה הקודם, ואז נחשב כאלף ושמנונים תעניות.

ערב פום הכיפורים:

א. פום בערב יו"כ, אמר כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא ז"ע: יהודים, אל תעמדו ריקם, עשו משהו כל רגע בזמן זה יקר ביותר, אמרו תהלים.

ב. פעם בערב יוה"כ לפני כל נדרי בעת שיצא הרה"ק רבי רפאל מבערשיב מהמקוה, נטפל אליו אחד, שהחל לפטפט עמו ולבלבלו בדברי שטות והבל. אמר רבינו: נו, הרי הרמב"ן כתב באגרת לבנו: "תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת, לכל אדם ובכל עת", והתכוין גם על אדם המטריד אותך בערב יוה"כ, ג"כ צריך לדבר עמו בנחת, ולא לכעוס עליו.

כפרות:

א. כתב השל"ה הקדוש (מסכת יומא, פרק תורה אור): בענין כפרות, מצאתי בקונטרסי דתלמידי האר"י ז"ל, מנהג מורי ז"ל ה"ה לשחוט תרנגול לבן בערב יום כפור באשמות אחד הסליחות. ויהיו כפי חשבון בני אדם שבבית, זכר לזכר ונקיבה לנקיבה, ואפילו לאשה מעוברת שוחט עליה שלושה, אחד עבורה ושנים עבור הולד אחד זכר ואחת נקיבה, מספק אם הוא זכר אם היא נקיבה. והוא סוד כפיינות הגבורות, כי תרנגול נקרא גבר, והוא סוד הגבורות של היסוד הנקרא גבר, שהוא יסוד הנוקבא. והוא יום תשיעי כנגד היסוד, ואנו שוחטין אותו למתק גבורות היסוד שבה ולהכניעם, אך ביום הכפורים אז הם גבורות המלכות שבה דינים קשים וכנגדם שעיר המשתלח. נמצא תרנגול הזה דוגמת השעיר רק שהוא נמתק יותר, ולכן נשחט באשמות, כי אז רחמים גוברים כנודע. עכ"ל.

ב. אורת היראה ותחושת החרדה שהיו שרויים בבית רבינו (רבי ישראל משה דושינסקי זצוק"ל) כל משך ימי חודש התשובה מפחד ואימת הדין היו מגיעים למימדים מיוחדים ואדירים במעלי יומא דכיפורי שבו היתה עבודתו ותכונתו במידה נשגבה ביותר, עד כי אמרו כל באי ביתו, שביום זה היתה אורת הפחד כמו ניתנת לממש בידיים, וכו'.

באשמות הבוקר בערב יום הקדוש קודם אמירת הסליחות עשה רבינו סדר הכפרות עם תרנגול לבן, נכנס לחדרו וסגר הדלת אחריו וכל אדם לא יהיה בחדרו בבואו לכפר עד צאתו, אך משמשו וב"ב שעמדו בחוץ, חיל ורעדה אחזתם בשומעם האיך רבינו מתייפח בבכיות נוראות גנוחי גנח ויילולי יליל באמירת פסוקי "בני אדם" וכו' משך זמן עד שכולם נתעוררו לתשובה.

הגבאי מחלק מיני מתיקה:

כתב בספר מטעמים (עמ' נ') טעם שנהגו גבאי בית הכנסת לחלק מיני מתיקה למתפללים בערב יוה"כ לאחר תפילת שחרית, כי אולי נגזר לאחד רח"ל על אותה השנה שיהיה מקבל צדקה, יתקיים בזה ע"י שמקבל עכשיו ולא יותר.

לפרוע חובותיו:

כתב בספר יוסף אומץ (סימן תקפ"ג): ראיתי חרדים לדבר ה' שמדקדקים לפרוע כל מה שחייבים לחבריהם קודם יום הכיפורים, אפילו אם לא תבעו אותו מעולם כדי שלא ימצא המקטרג אחריהם מאומה. וכן כתב בספר יסוד ושו"ש העבודה (שער י"א): גם יזהר האדם בערב יוה"כ לשלם כל מה שנדר בענייני צדקה קודם לכן.

בברכת גמר חתימה טובה